

॥१९॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ इति अनुशासनोऽथ चतुर्थं चाशक्तमोऽध्यायः ॥५४॥

तमभ्ययास्यहर्षेण नरैः सह भार्यया ॥ अंतर्हि तस्ततो भूयश्च्यवनः शयनं च ततः ॥ १९ ॥ ततो न्यस्मिन्वनो देवो पुनरेव ददर्श तं ॥ कोऽयं नृस्यो समासीने जपमानं महाव्रते ॥ २० ॥ एवं योगबलाद्दिप्रो मोहयामास पार्थिवं ॥ क्षणेन तद्वनं वैव ते चैवाप्सरसांगणाः ॥ २१ ॥ गंधर्वाः पादपाश्र्वेव सर्वमेतर्धीयत ॥ निःशब्दमभवच्चापि गंगाकुले पुनर्नृप ॥ २२ ॥ कुशवल्मीकभूयिष्ठे बभूव च यथापुरा ॥ ततः सराजा कुशिकः स भार्यस्तेन कर्मणा ॥ २३ ॥ विस्मयं परमं प्रासस्तदृष्ट्वा महदद्भुतं ॥ ततः प्रोवाच कुशिको भार्यो हर्षसमन्वितः ॥ २४ ॥ पश्य भद्रे यथाभावाश्चित्रादृष्टाः स दुर्लभाः ॥ प्रसादाद्भृगुसुरव्यस्य किमन्यत्र तपो बलात् ॥ २५ ॥ तपसा तदवाप्यं हि यत्तु शक्यं मनोरथैः ॥ त्रैलोक्यराज्यादपि हितप एव विशिष्यते ॥ २६ ॥ तपसा हि स तप्तेन शक्यो मोक्षस्तपो बलात् ॥ अहो प्रभावो ब्रह्मर्षेऽच्यवनस्य महान् मनः ॥ २७ ॥ इच्छयेष तपो वीर्योदन्यो लोकान्सृजेदपि ॥ ब्राम्हणा एव जायेरन्पुण्यवाग्बुद्धिकर्मणाः ॥ २८ ॥ उत्सहेदिह कृत्स्नैव कोऽन्यो वै च्यवनादृते ॥ ब्राम्हण्यं दुर्लभं लोके राज्ञ्यं हि सुलभं नरैः ॥ २९ ॥ ब्राम्हण्यस्य प्रभावाद्द्विरथेयुस्तौ स्वधुर्यवतः ॥ इत्येवं चिंतयानः स विदितश्च्यवनस्य वै ॥ ३० ॥ संप्रेक्ष्योवाच नृपतिं क्षिप्रमागम्यतामिति ॥ इत्युक्तः सह भार्यस्तु सोभ्यगच्छन्महामुनिं ॥ ३१ ॥ शिरसा बंदनीयं तं मवं दत्तं च पार्थिवः ॥ तस्याशिषः प्रयुज्याथ समुनिस्तं नराधिपं ॥ निषीदेत्यब्रवीद्धीमान्सां त्वयन्पुरुषर्षभः ॥ ३२ ॥ ततः प्रकृतिमापन्नो भौर्गवानृपते नृप ॥ उवाच श्लक्ष्णयावाचा तर्पयन्निव भारत ॥ ३३ ॥ राजन्सम्यग्जितानीह पंचपंचस्वयं त्वया ॥ मनःषष्ठानीं द्रियाणि कृच्छ्रान्मुक्तो मितेन वै ॥ ३४ ॥ सम्पगाराधितः पुत्रत्वया प्रवदतां वर ॥ नहि ते वृजिनं किंचित्सूक्ष्ममपि विद्यते ॥ ३५ ॥ अनुजानीहि माराज नृगमिष्यामि यथागतं ॥ प्रीतोऽस्मितवराजेंद्र वरश्च प्रतिगृह्यतां ॥ ३६ ॥ कुशिक उवाच अग्निमध्ये गते नैव भगन्सन्निधौ मया ॥ वर्तितं भृगुशार्दूलयन्नदग्धोऽस्मितहृद् ॥ ३७ ॥ एष एव वरो मुखः प्राप्तो मे भृगुनंदन ॥ यत्प्रीतो मिमया ब्रह्मन्कुले जातं च मे नघ ॥ ३८ ॥ एष मनुग्रहो विप्रर्जीविते च प्रयोजने ॥ एतद्राज्यफलं चैव तपसश्च फलं मम ॥ ३९ ॥ यदित्वं प्रीतिमान् विप्रमयि वै भृगुनंदन ॥ अस्ति मे संशयः कश्चित्तन्मे व्याख्यातुमर्हसि ॥ ४० ॥ इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशा० दानधर्मश्च्यवनकुशिकसंवादे चतुर्थं चाशक्तमोऽध्यायः ॥५४॥ ॥४१॥ ॥४२॥